

Ἀχός βαρὺς ἀκούεται, πολλὰ τουφέκια πέφτουν
πολλαχ.

Τὸ τί 'ν' ἀχός ποῦ γίνεται μέσ' 'ς τὰ πεθερικά μου...

ἢ Εὐγενούλλα πέθανε καὶ σκούζουν καὶ φωνάζουν

Ἦπ.

Ξέην τὸ νάχος τῆς ραβκῆς ἐξηνταπέντε μίλ-λια
(ραβκῆς=ραβδῆς) Κύπρ. 3) Κελαρυσμός ρέοντος ὕ-
δατος Πελοπν. (Δημητσάν.) — Μποὲμ Ντόπ. ζωγραφ. 87 :
Νανούρισμα μὲ τῆς νεροσυρμῆς τὸν ἀχὸ Μποὲμ ἔνθ' ἄν. 4)
Μουσικὸν μέλος πολλαχ. : Τραγουδῶ ἀπάνω 'ς τῆς φλογέ-
ρας τὸν ἀχό.

ἀχός ὁ, (II) Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιφ. ἄχ.

1) Ἀναστεναγμός : Ἄσμ.

Ὁ πόνος φέρνει τὸν ἀχὸ καὶ ὁ ἀχὸς τὸ μοιρολόι
Συνών. ἀναστεναγμα, στεναγμός. 2) Θρηνησμός : Πέ-
θανε ὁ πατέρας τους καὶ ἀκούγαμε ὅλη νύχτα τὸν ἀχὸ τους.

3) Πολὺ μελαγχολικὸν ἔσμα : Ἄσμ.

Κοράσιο, πᾶψε τὸν ἀχὸ καὶ πῆς ἄλλο τραγούδι.

ἀχούγιαχος ἐπίθ. Λεξ. Δημητρ. ἀχούγιατος Λεξ.
Δημητρ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *χουγιαχτός < χου-
γιαζώ.

Ὁ γενόμενος χωρὶς κραυγὰς καὶ οἰμωγὰς : Ἀχούγια-
χο μοιρολόγι.

ἀχουζούρευτος ἐπίθ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *χουζουρευτός <
< χουζουρεύω.

Ὁ μὴ ἔχων ἀνάπαυσιν καὶ ραστώνην.

ἀχούρα ἡ, (I) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μεσσ. Πύλ. Φιλιατρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιφων. ἄχ καὶ τῆς καταλ. -ούρα.

1) Στενοχωρία Πελοπν. (Πύλ.) 2) Σφοδρὰ ἐπιθυμία
Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μεσσ. Φιλιατρ.) : Εἶχε ἀχούρα νὰ βγῇ ὅξω
Μεσσ. 3) Ζήλος Πελοπν. (Μεσσ.) : Ἔχω ἀχούρα γιὰ δου-
λειά.

ἀχούρα ἡ, (II) Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀχούρι κατὰ τύπ. μεγεθ.

Ἀχυρών. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀχεραποθήκη, ἔτι δὲ
ἀχούρι 1.

ἀχούρι τό, ἀχούριν Πόντ. (Κερασ.) ἀχούρι κοιν.
ἀχούρ' βόρ. ιδιῶμ. καὶ Πόντ. ἀχίρι Κάρπ. Κρήτ. (Λα-
ταΐδ. Μονοφάτσ. κ.ά.) ἀφούριν Πόντ. (Οἶν.) ἀχούρις
ὁ, Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *açır*, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. Ἑλλην. ἀχύριος.
Ἦ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. ἀχούριον ἤδη ἐν Turcogr. 168
καὶ 181.

1) Ἀχυρών, ἀποθήκη ἀχύρου Ἦπ. (Δρόβιαν.) Θεσσ.
Θράκ. (Αἰν.) Κάρπ. Κεφαλλ. Πόντ. (Οἶν.) : Φρ. Τὸ κεφάλι
του εἶναι σὰν ἀχούρι (εἶναι ἀμβλύνους) Πελοπν. (Ὀλυμπ.)
Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀχεραποθήκη, ἔτι δὲ ἀχούρα (II).

2) Στάβλος κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) : Βάζω 'ς τ' ἀ-
χούρι τ' ἄλογο - τὰ ζῶα κττ. || Φρ. Σπίτι σὰν ἀχούρι ἢ ἀπλῶς
οπίτι ἀχούρι (ἐπὶ οἰκίας ἀκαθάρτου) σύνηθ. Μυρίζει ἀχούρι
(εἶναι ἀγενής) Λεξ. Δημητρ. || Ἄσμ.

Κλαίνει τ' ἀχούρια γι' ἄλογα τῶν τζαμιὰ γι' ἀγάδες
Μέγαρ. 3) Φάτνη Πελοπν. (Λάστ. Ὀλυμπ.) Συνών.
παχνί. 4) Λιθίνη λεκάνη τῶν κρηνῶν Σάμ.

Ἦ λ. ὑπὸ τὸν πληθ. τύπ. Ἀχούρια καὶ ὡς τοπων. πολλαχ.

ἀχουριέρης ὁ, Τήν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀχούρι καὶ τῆς καταλ. -ιέρης.

Ἐπιμελητῆς τοῦ στάβλου, ἵπποκόμος. Συνών. ἀ-
χουριτζής.

ἀχουρίλα ἡ, πολλαχ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀχούρι καὶ τῆς καταλ. -ίλα.

Ὁσμὴ ἀναδιδόμενη ἐκ στάβλου : Τὸ σπίτι της μυρίζει
ἀχουρίλα.

ἀχουρόσκουπα ἡ, Ἦπ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀχούρι καὶ σκούπα.

Σάρωθρον στάβλου.

ἀχουριτζής ὁ, Ἦπ. (Ζαγόρ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀχούρι καὶ τῆς καταλ. -τζής.

Ἀχουριέρης, ὁ ἰδ. : Παροιμ. Ὁ καλὸς ὁ ἀχουριτζής
κάνει τὸ χάνι καλὸ.

ἀχοχλάκιστος ἐπίθ. (I) ἀκοχλάκιστος Πόντ. (Τραπ.
Χαλδ.) ἀχοχλάκιστος Χίος — Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. χοχλακιστός.

Ὁ μὴ κοχλάσας, ὁ μὴ ζέσας ἔνθ' ἄν. : Νερὸ ἀχοχλάκι-
στο Χίος. Συνών. ἀχοχλαστος.

ἀχοχλάκιστος ἐπίθ. (II) Σύμ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *χοχλακιστός < *χο-
χλακίζω < χοχλάκι.

Ὁ μὴ στρωμένος διὰ κοχλάκων, χαλίκων.

ἀχόχλαστος ἐπίθ. ἀκόχλαστος Πόντ. (Τραπ.) ἀ-
χόχλαστος Λεξ. Αἰν. ἀχόχλαστος Κύπρ. ἀχουχούλαστος
Ἰων. (Σόκ.) ἀχόχλατος Πελοπν. (Ἀνδρίτσ.) ἀχούχλατος
Πελοπν. (Κόκκιν.) ἀχουχούλατος Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀ-
χουχούλατος Εὐβ. (Στρόπον.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. χοχλαστός.

Ἀχοχλάκιστος (I), ὁ ἰδ., ἔνθ' ἄν. : Νερὸν ἀχόχλαστον
Κύπρ. Ἀχουχούλαστος καφές Σόκ. Ἀχούχλατος πατάτες
Κόκκιν. Ἀχούχλατος φαγεῖ αὐτόθ. || Γνωμ. Ὅποιους τρώει
ἀχουχούλατος μαγέριμα κάνει μουγγὰ πιδιὰ Στρόπον.

ἄχπαγμα τό, Πόντ. (Κοτύωρ.) ἄχπαγμαν Πόντ.
(Κερασ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἄχπαμαν Πόντ. (Τραπ.
Χαλδ.) ἄχπαμα Πόντ. (Κοτύωρ.) ἄχπασμα Πόντ. (Κο-
τύωρ.) ἄχπασμαν Πόντ. (Χαλδ.) ἔχπασμα Πόντ. (Ὀφ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀχπάνω.

1) Ἀπόσπασις, ἐκκόλλησις ἔνθ' ἄν. 2) Ἐκρίζωσις
Πόντ. (Οἶν. Τραπ. Χαλδ.) : Τοῦ δεντροῦ τ' ἄχπαγμα Τραπ.

3) Ὑπὸ τὸν τύπ. ἄχπασμα ἐκκίνησις, ἀναχώρησις Πόντ.
(Κερασ. Κοτύωρ. Χαλδ.) : Ἀπάν' 'ς σ' ἄχπασμαν (κατὰ τὴν
ἀναχώρησιν) Χαλδ. || Φρ. Τῇ νύφει τ' ἄχπασμα (ἢ ἐκκίνη-
σις τῆς γαμῆλίου πομπῆς) Κοτύωρ.

ἄχπαγος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἄχπας Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀχπάνω τοῦ ἀρχτ. ἀ- προσλαβόντος διὰ
τῆς παροξυτονίας σημασίαν στερητικὴν.

Ὁ μὴ ἐκρίζωθείς.

ἀχπάδιν τό, Πόντ. (Κερασ.) ἀχπάδ' Πόντ. (Ἀμισ.
Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἐκσπάδιον < *ἐκσπάζ, δι' ὃ πβ. τὸ
μεταγν. παρασπάζ.

Τὸ ἐκρίζωθὲν φυτὸν ἢ δένδρον.

ἀχπάνω Πόντ. (Ἰμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν. Ὀφ.
Σάντ. Σούρμ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἄχπαίνω Πόντ. (Σινώπ.)
Παθ. ἀχπάσμαι Πόντ. (Κερασ. Ὀφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)
Μέσ. ἀχπάσκουμαι Πόντ. (Ἰμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν.
Ὀφ. Σάντ. Σούρμ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐκσπῶ.

1) Ἀποσπῶ προσκεκολλημένον τι, ἐκρίζωνω ἔνθ' ἄν. :

Ἀχπάνω ἕναν κλαδὶν-τὸ δέντρον ἀσ' σὴ ρίζαν-τὰ μαλλία κττ. Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά. Ἐφύσεσεν ὁ ἄνεμον κ' ἔχπασεν τὰ δέντρα Τραπ. Ἐχπάγαν ἀσ' σὴν ἀέραν τὰ φυτὰ Κοτύωρ. Χαλδ. || Φρ. Ἀχπάνω τὴ γλῶσσα σ'! (ἀπειλή) Κερασ. Χαλδ. κ.ά. Ἡ καρδία μ' ἔχπάγεν (ἐτρόμαξα) Τραπ. Ἀχπάνει με ἢ κλαίῃ (μὲ πιάνουν κλάματα) Χαλδ. Ἀχπάνει με τὸ γέλος (μὲ πιάνουν τὰ γέλια) αὐτόθ. Ἐχπασαν τὰ σκόρδα (διετέθησαν ψυχρῶς πρὸς ἀλλήλους) Κερασ. || Παροιμ. Ἐκεῖ ποῦ δάκει ἀχπάνει ἢ δάκει καὶ ἀχπάνει (ἐπιτυγχάνει εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν του) Πόντ. Ἀς τ' ὄβρον μαλλὶν ἀχπάν' (ἀπὸ τ' ὄβρο μαλλὶ ξερριζώνεν ἐπὶ τοῦ ἱκανοῦ) Χαλδ. Ἀσ' σὸν ἄρκον ἀπάνω ἕναν μαλλὶν πα ν' ἀχπάντες καλὸν ἔν' (ὅτι παρὰ φιλαργύρου καὶ μικρὸν ὄφελος εἶναι κέρδος) Σάντ. Καὶ ἀμτβ. ξερριζώνομαι Πόντ. (Τραπ.): Φρ. Ἐχπασεν ἡ καρδία μ' (ἐτρόμαξα). Συνών. ἀπαχπάνω, ξερριζώνω. 2) Ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀχπάσκουμαι, ἀναχωρῶ, ξεκινῶ ἔνθ' ἀν.: Ἀχπάσκουμαι 'ς σὸν πόλεμον-'ς σὴν ξενιτείαν κττ. Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά. Ἐχπάστα νὰ πάγω 'ς σὸ παρχάριν Κερασ. Ἐχπάστε καὶ πάει Κοτύωρ. Ἐχπάσταμες καὶ θὰ ἐπέγναμεν αὐτόθ. Ἐχπασε νὰ πάη Ὁφ. Ἐκόμπωσε τὸ κορίτζ' καὶ ἐπῆρεν ἂ καὶ ἔχπασε (ἐκ παραμυθ.) Σούρμ. || Ἄσμ.

Ἀχπάδκεταν ὁ Ἀκρίτες μου νὰ πάγῃ κυνηγεύῃ Κερασ.

Ἀχπάδκεται ὁ στρατηγὸν καὶ πάγει 'ς τὸ σεφέριν Τραπ.

Ἐχπάστανε καὶ πάγουνε καὶ πάν 'ς σὴν ξενιτείαν Κερασ.

Καράβιν διλᾶρμάτωτον ἔχπάστεν 'ς σὴν Φρᾶγκίαν Τραπ. 3) Μεταφ. ἐνεργ. καὶ μέσ. φθείρομαι Πόντ. (Σινώπ. κ.ά.): Τὰ ροῦχα μου ἀποπάνου μου τζερίγανε, ἔχπάστανε Πόντ. Ἐχπασαν τὰ πεντόχλια (παντόφλες) Σινώπ.

ἀχπάραγμαν τό, Πόντ. (Ἀργυρόπ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἀχπάραμα Πόντ. (Κοτύωρ.) ἀχπάρασμαν Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀχπαράζω.

1) Αἰφνιδισμός, ἔκπληξις καὶ ὁ ἐκ τούτων τρόμος ἔνθ' ἀν.: Τ' ἀχπάραγμαν φέρ' ἀνατίνᾳγμαν (ἐκπτόησιν) Χαλδ.

2) Αἰφνιδία ἐπίσκεψις τοῦ γαμβροῦ μετὰ τὸ ξύρισμά του εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης δῆθεν πρὸς παραλαβὴν αὐτῆς Πόντ. (Χαλδ.)

ἀχπαράζω Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ παλαιοῦ ἀμαρτ. ἐκσπαράττω. Ἰδ. ἈνθΠαπαδόπ. ἐν Λεξικογρ. Δελτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 1 (1939) 13.

Ἐκπλήττω, ἐκφοβίζω, ξαφνίζω ἔνθ' ἀν.: Ἐβάρκιζες κ' ἔχπάραξές με (ἐφώναξες καὶ μὲ ἐτρόμαξες) Κοτύωρ. Χαλδ. Ἐχπαράγα ἀπέσ' 'ς σὸν ὕπνο μ' Κοτύωρ. Χαλδ. Εἶδεν ἕναν ὀφίδ' κ' ἔχπαράεν Ἀμισ. Χαλδ. || Παροιμ. Ἀρκον πα τὰ σαράντα χρόνᾱ μίαν ἀχπαράεται (καὶ ἡ ἀρκούδα 'ς τὰ σαράντα χρόνια μιὰ φορὰ τρομάζει ἐπὶ τοῦ σπανίως συμβαίνοντος) Σάντ.

ἀχπάραστος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ἀχπαραστός < ἀχπαράζω τοῦ ἀρκτικοῦ α προσλαβόντος σημασίαν στερητικὴν διὰ τῆς προπαροξυτονίας.

Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν ἐξέπληξέ τις.

ἀχπαρμὸς ὁ, Καππ. (Σινασσ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ζῆλος, προθυμία: Ἐχει ἀπάνω τ' ἕνα μέγα ἀχπαρμό. Ἐχω ἀχπαρμό 'ς τὰ γράμματα-'ς τὴν τέχνην κττ.

ἀχπαστός ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) ἀχπαστή ἡ, Πόντ. (Σταυρ.) ἀχπαστὸν τό, Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.) ἔχπαστὸν Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀχπάνω.

1) Ὁ δυνάμενος ν' ἀποσπασθῇ, νὰ ἐκριζωθῇ Πόντ. (Τραπ.): Ἀχπαστὰ λάχανα. 2) Ὁ ἀποσπασθεὶς, ὁ ἐκριζωθεὶς Πόντ. (Κερασ.) 3) Θηλ. καὶ οὐδ. οὐς., ἄσμα γαμήλιον ἀποχαιρετιστήριον τῆς νύμφης πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς κατὰ τὴν ἐκκίνησιν τῆς πομπῆς πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ Πόντ. (Σάντ. Σταυρ. Χαλδ.)

ἀχπαστος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀχπαστός τοῦ ἀρκτικοῦ α προσλαβόντος σημασίαν στερητικὴν διὰ τῆς προπαροξυτονίας.

Ὁ μὴ ἀποσπασθεὶς, ὁ μὴ ἐκριζωθεὶς: Ἀχπαστα εἶναι τὰ σέυτελα (τεῦτλα).

ἀχραντος ἐπίθ. λόγ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Χαλδ.) ἀχράντα ἡ, Κύπρ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀχραντος.

1) Ἀσιπλος, ἀμόλυντος, ἀγνὸς ἔνθ' ἀν.: Ἀχραντὴ παρθένα. Ἀχραντο κορίτσι. Μὰ τ' ἀχραντα μυστήρια! (ὄρκος) σύνηθ. || Ἄσμ.

Λύν'νε καὶ τὰ ζωνάρᾱ 'του, γομών'ν ἄτα κουντέας, φορίζ'ν ἄτα τὸν ἀχραντον, τῆς Παναγῆς τὸ τέκνον

Χαλδ. 2) Θηλ. ἀχράντα οὐς., ὁ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὰς ἑορτὰς προσφερόμενος ἄρτος, τὸ πρόσφορον Κύπρ. Συνών. ἀντίδωρο 2, ἄρτος 2, βλογιά, λειτουργιά, πρόσφορο.

ἀχρεῖα ἐπίθ. λόγ. σύνηθ. ἀχρεῖα Πόντ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. ἀχρεῖος.

Κατὰ τρόπον αἰσχροῦ ἔνθ' ἀν.: Μοῦ φέρθηκε ἀχρεῖα σύνηθ.

ἀχρειάδικος ἐπίθ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. *ἀχρειάδα καὶ τῆς καταλ. -ικος.

Ἀχρειάνης 1, ὁ ἰδ.: Παιδὶ ἀχρειάδικο.

ἀχρειάνης ἐπίθ. Ἡπ. Κάμπ. Μεγίστ. Ρόδ. Σύμ.—Λεξ. Δημητρ. ἀχρειάν'ς Ἰμβρ. Δαρδαν. (Καλαφατ. Σίγ.) Μακεδ. (Ζουπάν.) ἀχρειγιάνης Ἀνδρ. ἀχρειγιάν'ς Λέσβ. (Πλομάρ. κ.ά.) ἀχρעיάνης Ρόδ. ἀχρειάνης Μακεδ. (Βλάστ. Σιάτ.) ἀχράν'ς Μακεδ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀχρειᾶνος < ἀχρεῖος.

1) Ἀχρεῖος, βωμολόχος, αἰσχροῦ Ἀνδρ. Ἡπ. Ἰμβρ. Λέσβ. (Πλομάρ. κ.ά.) Κάμπ. Μακεδ. (Βλάστ. Σιάτ.) Ρόδ. Σύμ.—Λεξ. Δημητρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀτσαλιάρεις, ἔτι δὲ ἀχρειάδικος, ἀχρειάνικος, ἀχρειάνιστος, ἀχρειάστος 4, ἀχρειόγλωσσος, ἀχρειολόγος, ἀχρεῖος Α2, ἀχρειόστομος. Πβ. ἀχρειᾶς, ἀχρειολογᾶς. β) Ἀγροῖκος, ἄξεστος Μεγίστ. γ) Ὁ ἀναιδὴς ἐκ τοῦ κόπου τῶν ἄλλων τρεφόμενος Μακεδ. (Ζουπάν.): Οὐ Θιὸς νὰ τοὺν ἀστραπουνκάψ' τοὺν ἀχρειάν'! 2) Ἑλληνόφωνος Μουσουλμᾶνος Ρόδ. Σύμ. 3) Βούλγαρος Μουσουλμᾶνος Μακεδ. 4) Τοῦρκος Δαρδαν. (Καλαφατ. Σίγ.)

5) Εἶδος πτηνοῦ Μεγίστ.

ἀχρειάνικος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀχρειάν'κους Μακεδ. (Βλάστ.)

Ἐκ τοῦ ἀχρειάνικο οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ἀχρειάνης.

Ἀχρειάνης 1, ὁ ἰδ.

ἀχρειανιστιά ἡ, Λεξ. Δημητρ. ἀχρειαν'σιὰ Ἡπ. ἀχρειαν'σιὰ Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀχρειάνιστος. Διὰ τὸν τύπ. ἀχρειαν'σιὰ πβ. ἀ- στερητ. 1 β.

Αἰσχροτήτης, ἀναίδειας.